

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 kvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 kvč. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstih lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnin, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 3-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopolji se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. - Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti števe 20.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELFFON št. 11-57

BRZODAVNE VESTI.

Politični položaj.

(Izvirno.)

DUNAJ 30. Ker je gališki minister-rojak Zaleski radi rodbinskih razmer moral odpotovati v Galicijo, je ministrijski svet, ki bi se imel vršiti danes, preložen na jutri.

V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da je ministrijski predsednik baron Gautsch na svoji zadnji avdienci minole nedelje že predložil cesarju popoln načrt novega ministristva ter da je tudi dobil cesarjevo odobrenje.

V nekaterih krogih se govori, da poda vse ministerstvo demisijo, katero cesar vsprejme ter poveri Gautschu sestavo novega kabineta, v katerega bi vstopili tudi nekateri sedanji ministri. Od druge strani pa se zatrjuje, da ne poda demisije celokupno ministristvo, temveč, da Gautsch pregovori ministre za poljedelstvo, javna dela, trgovino in železnice, da se odločijo za demisijo, ki bo tudi vsprejeta, nakar bodo imenovani novi ministri za navedene resorte.

Poljaki so za to, da se rekonstrukcija vlade omeji na najnujnejše, ker smatrajo, da ima ta rekonstrukcija le prehodni značaj. Pravijo, da nočejo v tem bodočem kabinetu dveh zastopnikov, do katerih bi imeli pravico, temveč da se zadovoljujejo s tem, da ostane sedanji minister rojak Zaleski.

Novi ministri.

DUNAJ 30. (Izvirno.) V Pragi so razširjene vesti, da ima baron Gautsch že sestavljeno celo listo bodočega kabineta. Vendar se zama ugiha o imenih.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 30. Po treh poimennskih glasovanjih je bila razprava prekinjena in odgodjena na jutri.

Perzija pred razdelitvijo.

DUNAJ 30. (Izvirno.) „Wiener Allgemeine Zeitung“, glasilo ministristva za unanije stvari ima poročilo, da sta Rusija in Anglija izkrcali v perzijskih pristaniščih vojaštvo, ki prodira proti notranjosti dežele. Iz tega bi se dalo sklepati, da stoji Perzija neposredno pred razdelitvijo.

Kongres avstrijskih nemških socialistov v Inomostu.

INOMOST 30. Na današnji seji kongresa avstrijskih nemških socialnih demokratov je tajnik, državnozbornski poslanec Skaret poročal o delovanju zastopstva stranke. Na njegov predlog je kongres sklenil imenovati komisijo, ki bo imela staviti predloge glede osnutja obligatoričnega volilnega fonda. Nadalje je bilo sklenjeno, da se bo v bodoče vršil kongres vsako leto in ne vsako drugo leto, kakor je bilo to dosedaj.

Blagajnično poročilo je podal dr. Ellenbogen, o strankinih listih pa glavna urednika Austerlitz in Emmerling. Razun tega so poročali o ženskem gibanju in o organizaciji mladine.

Rekord v aviatiki.

DUNAJ 30. Aviatik Warchalowski je na letališču v dunajskem Novem mestu izvedel s svojim autobilanom s tremi pasažirji polet, ki je trajal 45 minut in je s tem presejel svetovni rekord aviatika Bussona.

Turčija.

CARIGRAD 30. Generalni prokurator kazalskega sodišča Memtuh bej je imeno-

van pravosodnim ministrom namesto mladoturškega poslanca Hairi beja.

Srbija ima skoraj tri milijone prebivalcev.

BELIGRAD 30. Glasom podatkov statističnega urada, je imela Srbija pri ljudskem štetju dne 31. decembra 1910 — 2,922.058 prebivalcev, torej 197.199 več nego pred petimi leti.

Vratislava 29. Povodom nekega požara v rusko-poljski vasl Strzelce je v šoli zgorelo 12 otrok.

Split 29. Danes je bil tukaj ob udeležbi načelnikov oblastnih in velikega števila naroda slovesno ustoličen novi škof dr. Ante Gijvoje.

Atene 29. (Atenska agencija.) Včeraj so bile v vseh cerkvah kraljestva zadušnice za umorjenega škofa Emilianosa iz Grevene.

Lizbona 30. — Kongres republikanske stranke je zavrgel poročilo ravnateljstva o njegovem delovanju izza 5. oktobra 1910 in je odobril poročilo Andreja Coste o njegovem delovanju v starem parlamentu. Nato je bilo zasedanje zaključeno. Ravnateljstvo je odstopilo.

Revolucija na Kitajskem.

PEKING 30. (Reuterjev biro.) Iz Hankava poročajo od 28. t. m., da so ustaši po noči pod Vučangom nastavili baterijo in da so ob zori obstreljevali pred mestom usidrane topničarke, ki so pa le počasi in nepravilno odgovarjale na streljanje. Vojaki v Taiyanfu so se uprli. Mesto je brzkone prestopilo k ustašem.

Kanton v oblasti ustašev.

BEROLIN 30. Nemška kabelska družba poroča iz Kantona: Včeraj ob 6.30 zvečer so vsi vladni uradi razveslili zastavo novega cesarstva.

Napoved ustave na Kitajskem.

PEKING 30. (Reuterjev biro.) V nekem cesarskem razglasu, ki je bil izdan danes, opravičuje prestol svojo nedelavnost in napoveduje, da takoj proglašajo ustavo in sestavo kabineta, od katerega bo pa izključeno plemstvo. Razglas jamči odpusčenje ustašem in političnim krivcem.

Italijansko-turška vojna.

Želje Italijanov.

RIM 30. „Ag. Stefani“ poroča iz Tripolisa: Današnji dan je minul mirno. Vesti, ki jih pa ni možno doslej kontrolirati, pravijo, da je izid obeh bojov dne 23. in včeraj napravil na arabske pomožne čete Turkov velik utis in da so posamični rodovi pripravljani, da zapuste Turke in se približajo Italijanom. To da baje nameravajo glavariji rodov Sahel.

Položaj v Homsu je nespremenjen in se ni tamkaj pripetilo nič posebnega. Dne 28. t. m. so imeli Arabci pri naskoku na Homs baje 300 mrtvih.

Turki zopet zavzeli Tripolis? Vest še ni potrjena.

DUNAJ 30. (Izv.) Iz Carigrada se poroča, da se tam širijo vesti, da so Turki zopet zavzeli Tripolis. Vojno ministristvo izjavlja, da so vojašnice pred mestom bile zasedene. Dalje se je govorilo, da so Turki vzeli Italijanom osem topov in štiri mitraljeze.

Baje so Turki tudi vjeli tisoč Italijanov.

Bilo je na strani Italijanov mnogo mrtvih in ranjenih. Ranjenci so bili v čolnih spravljeni na vojne ladije. Trije konzuli da so protestirali proti obstojevanju mesta. Glasom neke druge vesti, so Turki zopet zavzeli studence Bu Meliana v bližini Tripolisa.

CARIGRAD 30. Porta še nima nikakega uradnega potrdila, da so Turki zopet zavzeli Tripolis. Vendar se te vesti vzdržujejo z neko trdovratnostjo. Glasom vesti, ki jih je dobila porta, je general Caneva zahteval ojačenja, ker bi položaj Italijanov sicer utegnil postati težaven. Potrjuje se, da so Italijani dosedaj pri Tripolisu in Bengasi zgubili 3000 mož.

BEROLIN 30. Tudi tukajšnji listi poročajo, da so Turki, združeni z Arabci, zopet osvojili Tripolis in Bengasi in pri tem vjeli več tisoč Italijanov. Vesti, ki prihajajo iz raznih virov, se krijejo v tem, da so Italijani južno od Tripolisa doživeli občuten poraz. **Turško avtentično poročilo o zadnjih bojih pri Tripolisu.**

CARIGRAD 30. „Tanin“ je priobčil o boju od 23. t. m. sledeča avtentična poročila: Polkovnik Mehet je poslal v mesto parlamentarje z nalogo, naj zahtevajo, da se Italijani umaknejo s pozicij, ki so jih bili zasedli, ker utegne sicer napasti mesto. Tudi bi treba priznati tujcem in biti bitko izven mesta. General Caneva je ta poziv odklonil. Na to je polkovnik Mehet sporočil konzulom v Tripolisu, da napade mesto. Ako bi inozemci pri tem trpeli, pade odgovornost na Italijane.

Dne 23. t. m. zvečer so hoteli Italijani z aeroplanom izvohunili postojanke Turkov, toda Turki, ki so stali pred mestom, preden se je aeroplan zopet spustil na tla, so napadli Italijane, kar je le-te presenetilo. Boj se je vršil na treh krajih. Italijani so bili poraženi pri Gargarehu in Haraul Garbi ter so se umaknili pod varstvo oklopnih križarjev, dočim sta se centrum in levo krilo upirala. Ker pa ni streljanje oklopnih križarjev nič koristilo, se je moralo umakniti tudi levo krilo. Turki so zasedli fort Misir Baba in so razvili otomansko zastavo.

Italijanske kopne baterije so streljale eno uro, toda le, da so omogočile levemu krilu, da se je umaknilo. Centrum se je umaknil proti mestu. Turki so vzeli Italijanom osem poljskih topov in štiri mitraljeze ter so zasedli topniško in konjeniško vojašnico oddaljeno od mesta četrt ure. *Italijanske izgube so velike.*

Italijanske izgube v zadnjih bojih.

RIM 30. „Ag. Stefani“ poroča: Vrhni poveljnik tripolitskega operacijskega zbora je brzjavim potom poslal seznam izgub, ki so jih imele njemu podrejene čete v bojih pred Tripolisom od 23. do včevši 26. t. m. Po tem seznamu je padlo 13 častnikov in 361 mož, 16 častnikov in 1142 mož je bilo pa ranjenih.

Veselijske turških listov nad vspeli turških čet v Tripolisu.

CARIGRAD 30. Turški listi se veseli nad vspeli turških čet v Tripolisu. Listi poročajo, da se je pred tremi dnevi italijanska tloa umaknila iz vodovja arhipelja.

Upor italijanskega vojaka.

BOLOGNA 30. Rezervist Marsetti 35. pešpolka je v trenutku, ko je imel s svojo stotnijo odkorakati v Tripolis, s puško ustrelil na dvorišču vojašnice na skupino častnikov. Podpolkovnik Stroppa je bil ranjen

na plečih. Marsetti-ja so le z veliko težavo obvarovali pred jez ogorčenih vojakov. Potem je stotnja odpotovala, ne da bi bilo prišlo do novih incidentov. Zdi se, da je nameraval Marsetti protimilitaristično manifestacijo.

Šolski zdravniki.

I.

Tržaški magistrat je javil v svojem glasilu „Il Piccolo“, od predminele nedelje, da je namestil devet šolskih zdravnikov za mesto in okolico. Tržaško mesto v zadnjem času še precej skrbi za svoje šolstvo. In kakor moramo to stremenje po izpopolnitvi šolstva v mestu in okolici hvaliti, tako moramo grajati magistratovo tendenco, ki gre za tem, da nam tudi v okolici daja italijanske šole, in skuša s tem naše slovenske okoličanske otroke assimilirati oni večini, ki se celo v mestu samem le umetno vzdržuje. Med tem, ko troši občina milijone za svoje velike moderne šole v mestu, mora, hočeš nočeš, dati nekoliko slovenskih šol tudi onim okoličanskim vasem, kjer bi bil italijanski pouk sploh nemožen. So pač drobtinice to, za katere smo hvaležni; zahtevamo pa zastoj pravic, ki nam bi jih morali dati v nekaterih krajih v okolici, posebno pa v mestu.

V okolici pa nam morajo nekaj dati, ker, ako dajajo mestu, morajo dati tudi okolici. Tako, na ta način smo dobili tudi mi v okolici šolske zdravnike. Šolski zdravnik je moderna uvedba. Sicer imajo naprednejša mesta kulturno visoko stoječih narodov že cela desetletja — tudi Ljubljana že tretje leto — take zdravnike, ki jim je poverjena skrb za zdravstvo šolske mladine, vendar je to vprašanje pravzaprav v zadnjih letih postalo splošno. O veliki važnosti šolskih zdravnikov — posebno v mestih in industrijalnih krajih — mi na tem mestu ni možno govoriti toliko, kolikor bi rad. Prepričan pa sem, da naše ljudstvo v mestu in okolici pripoznava potrebo takih zdravnikov in da spozna in prizna tudi njihovo važnost in korist.

Kakor je šola veliko dobro za človeštvo, tako je šola mnogokateremu otroku že jako škodila. V minolih časih so slabi šolski prostori, nizke ali prenapolnjene klopi bile vzrokom marsikateri bolezni. In snaga, ona snaga, ki jo žalibog še danes Tržačani obeh narodnosti premalo poznajo, kolike je povzročila škoda na zdravju naši mladini! Kaj, ko bi samo otroci grešili v tem! A je tudi starišev, ki so najavnost brezvestni. Imam učenca, čegar mati pere perilo za kakih petdeset ljudi, svojega otroka pa tako zanemara v tem, da sem se sramoval opozoriti jo na to. Šolski zdravnik pa bo imel dolžnost, skrbeti za snago in zdravje otrok in učiteljev — opozarjati mladino in roditelje na vse ono, kar škoduje zdravju mladine. Koliko koristnega in dobrega stori lahko šolski zdravnik za mladino, za človeštvo — to so spoznali moderni vzgojevalci in zahtevajo, da se povsod, kjer je to le možno, pridoda učitelju zdravnik, da skupno delujeta ne samo za duševni napredek, ampak tudi za telesno zdravje. Ali ni najžalostnejše, naravnost tragično to, če mladenič, dovršivši šolsko dobo in pridobivši si tudi vse potrebne naobrazbe, mora umreti, ali pa hirati, ker je šola skrbelo samo za znanje, za dušo, ne pa tudi

„Dolgočasi se v brezdelju,“ so šepetali drugi, „in gotovo išče sredstva, da konča ta boj; pazite, nekaj se zgodi.“

„Da zgodi se,“ so pritrjevali vsi vprek, „saj je on slaven vojvoda, ta Tomašević, pravi kraljevski sin.“ — „Hm!“ — je pripomnil eden izmed njih, ki se je najbližje kraljevskega šotora opiral ob mogočen buzdovan — starejši je bil od ostalih, mož že sivih brk; in mnoga brazgotina v njegovem licu je pričala, da je preстал že nešteto bojev, in da je zrl vedno sovražniku v lice, naj si je bil to že bisurman, ali pa kdorkoli drugi.

„Hm!“ je pripomnil, stresajoč glavo v nezaupnosti, in zrl je pred-se, popuščajoč uzdo lastnim mislim.

„Ti morda ne veruješ tega, Ilija?“ so ga vpraševali njegovi sodrugi, „mari ne poznaš hrabrega Tomaševića?“

„Da, poznam ga,“ je rekel Ilija bolj za-se, „in radi tega se bojim njegovih misli.“

„Ti ga ne ljubiš,“ so mu odgovarjali, „in vendar je on pravi sin kralja Štefana, sin po rodu in po hrabrosti. Da njegova mati ne sedi na prestolu Bosne, kaj za to? On bo vendar dedič svojega očeta, dedič bosanske krone! Zakaj soproga kralja Katarina Kosarevna ne rodi sinov?“

(Pride še.)

PODLISTEK.

Jug.

Historičen roman. Spisal Prokop Ochoholoušek Poslovenil H. V.

Angora.

Mileva, ki se ni več zavedla, je umrla že naslednjega dne.

Tako je končal Bajazet, glavni provzročitelj izdajstva, ki je je Branković izvršil pred trinajstimi leti proti Srbiji; njegova država je razpadla na foliko delov, kolikor je bilo tekmecev za njene posamezne dele. Bajazetovi sinovi, ki so pobegnili z bojišča, emiri posameznih dežel, celo tatarski emiri so se borili med seboj za okrvavljene, opustošene pokrajine; samo Srbija ni znala izrabiti te prilike, da zapodi Turke za večno iz Evrope; trinajst let je zadostovalo, da vkloni srbski narod dobrovoljno svoj vrat pred knežjo voljo; in Štefan Lazarevič, ki ni vporabil te prilike za izgnanje Turka iz Evrope, je celo zastavil premoženje in kri svojega naroda za to, da se vzdriži turško gospodstvo v Evropi, da celo za to, da so

v Aziji zopet poslušali glas sinu njegove sestre, Mohameda; izvršil je tako na svoji domovini še večje izdajstvo, nego Vuk Branković. Mohamed sicer ni segal na dosežanje srbske pravice, tudi njegov sin Murat je pustil životariti despotu Srbije, toda že njegov vnuk Mohamed II. se je l. 1459 polastil vse Srbije, izvlekel je potem iz te nesrečne dežele 200.000 prebivalcev v pregnanstvo, da naseli opustošene kraje Azije.

Po krivdi Štefana Lazareviča, nevrednega Lazarovega sinu, ni postala Angora Srbom nadomestilo za Kosovo. (Zvršetek I. dela.)

II. DEL.

Zadnji bosanski kralj.

I.

Noč črna kakor gavran leži nad gradom Belajem in nad taborom okoli tega trdnega gradu. Niti jedna zvezda ni posvetila skozi oblake, in samo po ognjih straž razločuješ v bližini orožje in posamezne osebe; dalje se pa zgoščla vse v enotno temo. V sredini tabora plapolata ogenj, ki jasno razsvetljuje večji šotor nego so ostali, ki se ob svitu plamena izticao iz teme kakor labodi iz jezerskega bčevja; pred šotorom je videti straže, ki se opirajo ob težke buz-

dovane in ostra dolga kopja, ali pa zakrivljene sablje; in pred vhodom v šotor je vihral, kadarkoli je zahreščal vihar po taboru, kraljevski prapor Bosne. Saj se je sam kralj Štefan Tomaž napolil, da pokori upornega Vukmana, gospoda Belajskega; in že je deseti dan, kar so kraljevi vojščaki oblegli trdni grad, od kar dan na dan poskušajo, da bi ga zavzeli. Toda njegove utrube niso odjenjale do sedaj, še ni uklonjen ponos gospodarja gradu. In to sam Bog vedi, kdaj se bo pokoril ponosni župan svojemu kralju? V taboru je tiho, to je posledica utrujenosti vojščakov, ki se ne brigajo za nič več, kar je naokoli, izven za povelja, ki jih dobivajo. — Pri ognju pred kraljevskim šotorom sedi mož, globoko utopljen v misli; glavo stiska v dlan, in samo včasih stresa kalpak; sicer bi si mislil, da je vtopljen v spanje ta mož silnih pleč, preko katerih mu visi levja koža, in na vsakem ramenu pritrjena orlovska perut naznanja mogočnega vojvodo. Tudi je videti, kako včasih, ko veter močneje zabučeva po taboru, pazljivo prisluškuje v daljavo, ne da bi pri tem dvignil lice iz dlani, in se zopet vtaplja v sanjarjenje. „Glejte, Tomaševića!“ govore kraljevski stražarji medseboj, katerim ne uhaja ni jedna kretinja tega moža, „o čem neki razmišlja?“ —

za telo, katero je naravnost zanemarjala. Zato pa moramo samo pohvaliti magistrat, da je to moderno institucijo uvel tudi pri nas.

Državnozborska akcija za železničarje.

Iz železničarskih krogov smo sprejeli: V petek, dne 27. t. m. se je sestel odbor za državne uslužbence, da sestavi končni predlog o izboljšanju položaja železniških nameščencev. Navzoči so bili poslanci: Buřival, Kemetter, Heine, Fahrner, Tomšik in Zenker. V sprejet je bil enoglasno sledeči predlog poslanca nadinženirja Heineja:

Uradniki: Kot stanarina naj se določi: asistentom K 1000, adjunktom K 1300, revidentom K 1500, nadrevidentom K 1700, inšpektorjem K 1900, nadinšpektorjem K 2000, to bi bilo letne potrebščine K 3.800.000. Nadalje za vzravnavo plač uradnikom kron 800.000.

Poduradniki in sluge: Stanarina za poduradnike in sluge se ima zvišati za 25%, to bi bilo letno K 7.500.000. Plačilni razred K 1300 se odpravi, končna plača pa se zviša do K 3000. Individuelno imenovanje delovodij glavnih in obratnih delavnic, strojnih, prožnih, delavniških, stavbenih, signalnih, postajnih in skladišnih mojstrov, ter oficijantov uradnikom, ko dosežejo plačilni razred K 1600, pri čemer ostane sedanji napredovalni čas. To bi znašalo letno K 500.000.

Oficijantije: povišanje krajevnih doklad, letno skupno K 60.170.

Sluge: Določitev napredovalnega časa za vse sluge od 2 do 2 leti do končne plače in povišanje končne plače na K 2000. Skupno na leto K 1.050.000. Vzravnavanje plač poduradnikom in slugom K 400.000. Nočna doklada čuvajem in iste nadomestujočim delavcem za eno noč K 1, skupno na leto K 3.100.000. Premikalna doklada za vse pri premikanju zaposlene osebe K 24 mesečno; skupna letna potrebščina K 600.000.

Delavci: Povišanje dnevnih plač do 4 kron za 20%, pri dnevnih plačah čez K 4 za 15%, letna potrebščina K 10.000.000. Avtomatika, to je redno napredovanje pri dnevnih plačah, letna potrebščina K 3.000.000. Delavni red, letna potrebščina K 1.600.000, izboljšanje stalnega nameščenja delavcev, letna potrebščina K 2.000.000. Torej skupna letna potrebščina K 38.000.000. Za referenta v državnem zboru je bil določen poslanec nadinženir Heine.

Pripomba dopisnika: Sedaj je vprašanje, kako stališče zavzame državni zbor nasproti tem zahtevam? Pripominjam samo, da bi kaka pasivna rezistenca po vsej Avstriji stala mnogo več, nego to svoto, in na zadnje bi se moralo vendarle vpoštevati zahteve železničarjev. In končno treba uvaževati, da se plače železničarjev ne plačujejo od davkov, ampak od dohodkov transportnega podjetja, torej v tem slučaju od železnice same.

Dnevne vesti.

Dnevnik „Hrvatska“, novo pravaško osrednje glasilo, prične izhajati v Zagrebu dne 1. nov. Tega dne prenehata izhajati pravaška dnevnika „Hrvatsko Pravo“ in „Hrvatska Svoboda“.

Konzistorij. Papež sklicje sredi meseca novembra konzistorij, na katerem bo imenovanih več kardinalov, med drugimi bivši dunajski nuncij Granito di Belmonte, nadškof olomuški dr. Baner, dunajski nadškof dr. Nagl in trije francoski skofje.

Domače vesti.

„Naš dom“. Prejeli smo: Tržaški Slovenci smemo biti zadovoljni, da se nam je posrečilo ustanoviti to naše najnovejšo ognjišče. Roditelji kakor tudi prvi vzgojevalci so vsi osebe, ki jim smemo zaupati. Ker je torej ta naš novorojenček v pravih rokah, je tudi gotovo, da postane korenjak, ki bo znal in mogel prepričati tudi običajne kavarniške — pesimiste in skeptike, da se ž njim ni šaliti. Koliko hiš in hišic da „Naš dom“ napravi tržaškimi in drugim Slovincem in Slovanom je odvisno od teh poslednjih.

Čim več bo imel podpore v narodu, temveč bo lahko koristil in krepkejšo bo lahko nastopal pri nakupovanju zemljišč, hiš in hišic.

Mi smo že danes prepričani, da nam ne bo žal, da smo pristopili, kakor tudi ne bo žal onim, ki še pristopijo. Tudi ako ne dobimo vsi lastnih hišic, oziroma stanovanj itd., si marsikdo na ta način prihrani vsaj par sto kronic, kar bi mnogi ne bil storil, da se ni ustanovil „Naš dom“ Kedor le zmore 20 kron in 5 kron na mesec, naj se takoj vpiše v „Naš dom“, da mu ne bo žal pozneje, ko bo videl vspehe. Vseh nas narodna dolžnost je, da se oklenemo tega novega našega ognjišča, da se na ta način osvobodimo od oholih laških šovenov, ki preganjajo naše ljudstvo (tudi če redno plačuje stanarino) le zato, ker je in hoče ostati slovensko.

Pogreb gospe Helene Štrenar, te prerano preminole blage žene, soproge g. Dragotina Štrenarja, c. kr. okrajnega tajnika na tuk. c. k. namestništvu, se je vršil dne 28. t. m. ob obliki udeležbi mnogoštevilnega občinstva in je pričal, kako splošno priljub-

ljena je bila pokojnica. Pred vozom 1. razreda s krsto se je pomikal voz, obložen z vencji s krasnimi trakovi slovenskimi, italijanskimi in nemškimi napisi. Ker je bila pokojnica udnja pevškega društva „Iirija“ je polnoštevilno došli društveni pevski zbor počastil spomin pokojnice z izvajanjem pretresujočih žalostink. Tudi v narodnem pogledu je bila pokojnica vrla žena in mati, kajti svoje sinove in hčerko je vzgajala v strogo narodnem duhu. Blagi pokojnici bodi zemljica lahka.

Pogreb je jako dostojno priredilo Novo pogrebno podjetje, ki je našincem toplo priporočamo.

Italijansko bahaštvo. Italijanski listi pripovedujejo, da išče Turčija posojilo. Da turške finance niso najsičajneje, to je sploh znano; ali o kakem neposrednem turškem posojilu izvzemši italijanskih listov vendar ne ve nihče ničesar. — Zato so Italijani to brzokone vrgli v svet, da bi se mogli pred svetom pohvaliti, koliko denarja imajo. Italijanski senator Gervasi objavlja namreč spis, v katerem pravi, da je Italija pripravljena dovoliti Turčiji potrebno posojilo, čim bi poslednja hotela skleniti mir. Navidezno naj bi to dokazovalo, kako ugodne so italijanske gospodarske razmere; a v resnici vzbuja to le sum, da se Italija se svojimi vojnimi operacijami nahaja v zagati, iz katere ne ve izhoda! Zato bi na vse načine rada pripravila Turčijo do tega, da sklene mir tako ali tako!

Nečuvjen škandal. Pod tem naslovom nam poročajo: Kakor da ni dovolj krivic, ki se nam godijo, nam je slavna c. kr. vlada skuhalo novo presenečenje. Ako je namreč res, kar se govori, potem je to škandal brez primere, ker se s tem indirektno gazi v tla naše pravice in se kakor v zasme avtohtonega prebivalstva njega želje in upravičene zahteve ignorira in tujcem, priseljencem podeljuje protipostavne predpravice.

V ulici Edmondo de Amicis se nahajajo takoznane železničarske hiše. In s pretvezo, da ne bi otroci številnih železničarjev morali hoditi dolji v mesto v šolo, glejte jo našo ljubko vlado, kako je hitro pripravljena ustanoviti — novo nemško šolo. Vrgli so namreč jednostavno neko izobraževalno društvo iz hiše, nanesli noter par klopi in meni nič tebi nič ustanovili — prvi razred ljudske šole, kateri so prideliili za učitelja nekega gospoda s c. kr. državne ljudske šole na Lipskem trgu! Hočeš, nočeš so železničarji seveda morali vpisati svojo deco v to gnezdo, v katerem se bodo vzgojevali renegati nemško-nacionalnega prepričanja, ki naj bodo enkrat trda opora — vsenemski misli. In tako je prišlo, da hodi v to šolo, ki traja od 15. oktobra dalje, blizu 50 otrok, izmed teh nad 30 slovenskih. — Komentarja nočemo pisati, dokler se vest ne potrdi.

Otvoritev čitalniške sezone 1911-12. V soboto dne 4. novembra prične letošnja čitalniška sezona z „intimnim večerom“. — Slovanska čitalnica, klub našega razumništva, je v zadnjih letih razvila jako intenzivno društveno življenje, s tem, pa je nudila svojim članom ne le prisrčne zabave, marveč tudi umetniške naslade in zanimiva predavanja. Kakor je razvidno iz „Društvenega glasnika“, glasila Čitalnica, bo tudi letos naš razumniški klub deloval v tej smeri, in šenapravi korak naprej. „Intimni večer“ bo otvoritev sezone.

Pri bogatem vspredu, ki ga priobčimo jutri, bodo sodelovali člani g. ca. Ilonka Rebay in gg. dr. Čok, Devetak, dr. Okretič, Rajner, Tuma, rež. Dragutinovič in sal. orkestar „Fonda“. — Sledil bo ples s kotiljonom.

Permanentna pomorska razstava. V soboto dne 4. novembra bo v prostorih prvega nadstropja hiše štev. 17 v ulici Sanitā otvorjena pomorska razstava v Trstu, ki bo odprta od 10. predpoludne do 1. ure popol.

Komorni koncert, ki ga prirede Češka Beseda in Slovanska Čitalnica v četrtek dne 16. novembra v veliki dvorani „Narodnega doma v Trstu, je na Tržaškem prvi poskus s slovanske strani, podati svojim rojakom užitek komorne glasbe. Koncertni program izpolni slavnoznanzi češki kvartet Ševčik. Podrobnosti o tej prireditvi, kakor črtice o kvartetu, program koncerta itd. objavimo v naslednjih dneh. — V sredo, dne 15. novembra priredi ta kvartet komorni koncert v Gorici.

Olepševalno društvo za Prosek-Kontovelj in njiju okolico na Proseku. V mesecu aprilu t. l. se je ustanovilo na Proseku „Olepševalno društvo za Prosek-Kontovelj in njiju okolico s sedežem na Proseku. Društvo si je stavilo nalogo olepšati obe popolnoma zanemarjeni vasi s pospeševanjem snage, z nasadi, s popravo poti in stez, postavljanjem klopi itd.

Posebno pa se je društvo zavzelo za to, da se olepša, nasadi, popravi ter postavi več klopi na popolnoma zanemarjeni takozvani Napoleonovi-Visintinijevi poti, ki vodi s Proseka-Kontovella na Općine-Obelisk, mimo cesarja Fr. J. I. jubilejnega zaaglednega stolpiča. Ta pot je pri meščanih in tujcih zelo priljubljena. Zato se bo skušalo z olepšanjem iste,

napravo drevoreda in postavljanjem klopi pospešiti promet tujcem.

Ker čakajo izvršitve še druga velika dela in naloge, da zadosti društvo svojemu namenu, in bodo ista zahtevala velikih denarnih žrtv, se obrača društvo tem potom do slavnega meščanstva, kateremu je gotovo mnogo za prosep in povzdigo okolice, s prošnjo, naj po možnosti prispeva ali z dodarnimi doneski ali vpisom v društvo k močnosli, da se čimprej doseže društveni namen, oz. da bode društvo moglo vršiti stavljenjo si nalogo.

Program koncerta „Beligrskega pevškega društva“. Veliki plakati, ki bodo oglašali prihod Beligracijev, in program njihovega koncerta, so že v tisku in se jutri razobesijo po vsem mestu.

Imamo v roki ta bogati razpored, iz katerega je razvidno, da koncert začne z veličastno kantato cerkvenega žanra „Sej den jejo že svotvi Gospod“ (To je dan, ki ga je Gospod naredil), slavnega ruskega skladatelja Bortjanskoga.

Po tem sledijo Mokranjčevi Primorski napevi. Že iz samega naslova je razvidno, da so ti motivi iz našega obmorja, ki jih je pa Mokranjec umetniško obdelal.

Ravno tako sta 5. in 8. točka razporeda iz Mokranjčevih vencev narodnih pesmi, ki jih je slavni komponist mojstersko obdelal. To so prav za prav cele simfonije, v katerih se vrsti motiv za motivom. Ravno v tem je Mokranjec nedosežen. Brez kake posebne modulacije prede on v jednem venčku po deset ali petnajst motivov. Kaj je kontrapunkt in kako ga je znal vrli mojster Mokranjec uporabiti, čuli bomo v nedeljo. Ko je Beligraske pevsko društvo pelo v Berolinu pred cesarjem Viljemom je ta vskliknil: „Famos meine Herren“, in je pozval Mokranjca in še nekatere druge pevce v cesarsko ložo berolinskega dvornega gledališča. Mokranjec ima tudi mnogo redov, podeljenih mu od raznih evropskih vladarjev. V spomladi tega leta ga je imenovala akademija umetnosti v Parizu svojim častnim članom. To je odlikovanje, ki ga ni dobil še noben slovenski komponist. Drugi del programa priobčimo v prihodnji številki.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Vrdelci priredi dne 1. novembra 1911 na dan Vseh svetnikov ob 5. uri popoldne v prostorih „Gospodarskega društva“ v Vrdelci žaloigro v 5 dejanjih „Požigalčeva hči“. Vstopnina 60 vinarjev, sedeži 20 vinarjev.

Kriza v „Dramatičnemu društvu“. Ker je celoten odbor demisioniral, sklicuje „Dramatično društvo v Trstu“ izredni občni zbor v soboto 4. novembra ob 8.30 uri zvečer v gledališki dvorani. Dnevni red: Volite odbora. Odbor.

(Poroča se nam, da se je g. blagajnik protivil skupni demisiji vsega odbora, ki je sicer sestavljen le še od petih odbornikov, ker ni tehtnega vzroka za tako skupno demisijo.)

Tržaška mala kronika.

Izgon regnikolskega rdečkarja. Pred dnevi je bil aretiran in izgnan iz Avstrije neki Zamboni. „Piccolo“ in „Independent“ sta zato zagnala velik krik in ostro napadala oblastnijo, ki je ukrenila izgon. Da je bil izgon precej vtemeljen, je pa dokazala hišna preiskava pri Zamboniju. Isti je bil tu v Trstu zaposlen kakor pisar v pomožnem oddelku zadrge kavarnarjev in se ni prav nič zentral bahati se javno s svojimi hiperiredentističnimi nazori. Najbolj interesantno pa je, da je ta-je junak prišel še le pred kratkim iz Italije v Trst, in veste zakaj? Da bi se izognil vojaški dolžnosti, ki ga je klicala v Afriko!! Kakor se vidi, bil je pač junak le na jeziku, a ne po srcu. In takega „Piccolo“ brani! Hotel je „junak“ pač rešiti neodrešence tostran Avstrije, a turški smodnik mu ni dišal! Hišna preiskava je dognala, da je bil v zvezi s prosulnimi iredentističnimi krogi v Italiji in da je tja pridno korespondiral. Konfiscirali so pri njem razne bedaste članke, ki so opevali potrebo hitre rešitve bratov, ki tu trpijo! Če ga je oblast torej izgnala, je storila le svojo dolžnost.

Regnikolski čini. — Razun gornjega dejstva zabeležuje današnja kronika kar štiri razne „junaške“ čine naših ljubih regnikolskih gostov! To so res ljubeznivi gostje! Začnimo z najgršim činom, ki spada nekako pod monopol regnikolov!

Josipina Farrach, stanujoča v ul. Molin a vapore štev. 7, je predčerašnjem poslala svojo štiriinpolletno hčerko Doro k soprogi Ferdinanda Cappelletti, 38-letnega natakarja iz Trevisa, naj jej povrne 5 K, ki jih je Farrachova svoj čas posodila. Cappellettijeve soproge ni bilo doma (stanuje v ul. Madonnina štev. 20, pač pa je bil doma njen mož. In ta žival (studi se človeku to pisati) je posillil nežno deklico. Mala Dorica je vsa obljokana šla potem domov in povedala vse materi, ki je takoj podala ovadbo proti zverinskemu oskrunitelju svoje male hčerke! Degeneriranec je bil aretiran.

Junak noža! Seveda regnicolo! Santo Delcolle, star 20 let, dninar iz Forli, je predsinočnjem razgrajal v nekem lupanarju v ul. Vitelli. Nastal je preprij. Santo je potegnul nož in je ranil neko prostitutko in zagrozil drugim, da jih ubije. Poklicani redar ga je odvedel v zapor.

Tat na morju. Na parniku „Santorio“ je bil aretiran 63 letni krošnjarski branjevec s sladčičami, ki je pobral denarico, katera je neki Angeli Manaro iz Kopra padla na tla, in jo lepo vtaknil v žep.

Nasilje regnikolskega čevljarja. V neki kavarni na trgu Barriera vecchia je predsinočnjem po polnoči nastal med dvema gostoma preprij, v katerega se je vtikal tudi 34-letni čevljar Angelo La Catene iz Lecce, ne da bi ga seveda kdo poklical. Preprij je nadaljeval tudi na cesti. Na enkrat je La Catena začel brcati po enem izmed preprijajočih in mu zagrozil, da ga ubije. Redar je napravil konec grdemu prizoru.

„Umor“ v klosetu. V klosetu gostilne „Al Commercio“ v ul. Romagna, je bil večeraj zasaden in aretiran dninar Ezio Cosulich, ko je zadavil — lepo kokoš, ki jo je vkradel tam blizu.

Smešnica. Neki zelo nervozni gospod je stanoval med delavnicama kotlarja in kovača. Oba sta kovala in ropotala ves ljubi dan, kar je spravilo starega gospoda v velik obup. Poslal jima je reči, da jima hoče prirediti veliko kosilo in dati mnogo denarja, ako se izselita. S tem sta bila kotlar in kovač zadovoljna. Kosilo jima je dobro teknilo in denar sta tudi prejela in tedaj ju je vprašal stari gospod, kam se mislita preseliti. „O“, je odgovoril kotlar, „jaz se izselim v hišo kovačevo in ta pride pa v mojo. Tako se izseliva oba, kakor ste želeli“.

Koledar in vreme. Danes: Volbenk, šk. — Jutri: Vsi Sveti.

Temperatura večeraj ob 2. uri popoldne + 18° Cels. — Vreme večeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Jasno, hladno. Vztočni vetrovi.

Društvene vesti.

Sokolski pevski zbor. Radi praznikov odpade današnja, kakor tudi četrtkova pevška vaja. Naprošeni so pa vsi bratje pevci, oa se — glede na bližajoči se čas nastopa — bodoče vaje, ki se bo vršila v torek dne 7. novembra ob navadni uri, polnoštevilno udeležje. — Na zdar! Veselični odsek.

Društvo jugosl. uradnikov denar. zavodov v Trstu opozarja gg. odbornike, da se vrši izjemoma odboroja seja danes v torek, ob 8. uri zvečer, ter se nujno prosi, da se te seja točno udeležje vsi gg. odborniki.

Trgovsko izobraževalno društvo ima danes 31. t. m. ob navadni uri odborovo sejo.

Telovadno društvo „Sokol“ v Trstu vabi na svoj

PEŠIZLET V DOLINO ki se vrši prihodnjo nedeljo, dne 5. novembra 1911 v civilnih oblekah.

Zbirališče „Narodni Dom“. Odhod točno ob 1. uri popoldne, prihod nazaj v Trst ob sedmih zvečer.

K mnogobrojni udeležbi so vabljeni tudi ostala društva „Tržaške sokolske župe“. Vaditeljski zbor.

Na I. red obč. zboru akad. društva „Adrija“ v Pragi, dne 25. t. m. se je sestavil za zimski tečaj 1911—1912 sledeči odbor:

Predsednik: stud. iur. M. R. Remež, podpredsednik: cand. iur. France Tavželj, tajnik: stud. iur. Rihard Jug, blagajnik: stud. iur. Mirko Gnuš, knjižničar: cand. ing. Drago Leskovšek, časnikar: stud. mach. Rud. Švajger, gospodar: stud. ing. Ivan Žirjav, namestnika: stud. med. France Marnič in stud. med. Ivan Rak, preglednika: cand. ing. Janko Mačkovšek in cand. med. Ivan Jurečko.

Nar. del. organizacija.

Izobraževalni odsek NDO. priredi dne 1. novembra v društvenih prostorih, ulica Sv. Frančiška 2/II, rodbinsko dramo „Sin“, spisal E. Gangl. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Vstopnina 60 stot., sedeži od I. do III, vrste 40 stot., in od IV. do VIII. vrste 30 stot. Ker je čisti dobiček namenjen za društveno knjižnico, pričakuje se obile udeležbe.

Tombola NDO. Marsikateri si ni še preskrbel srečko za tombolo NDO. In vendar stane vsaka srečka le 60 stot. in otvarja s tem možnost kupovalcu srečke. Zadeți dobiček od K 50 do K 500. Skupni dobitki znašajo K 1000. Ker se tombola vrši nepreklicjivo dne 17. novembra tekočega leta je v interesu vseh, da si preskrbijo srečke.

Odsek NDO za prireditev tombole ima sejo v petek, dne 3. nov. t. l. točno ob 7.30 zvečer v prostorih NDO.

Tovarišem in tovarišicam na znanje! V nedeljo se je smrtno ponesrečil na delu naš član Fran Poljšak. Pogreb se vrši danes ob 3. popoldne iz mrtvašnice sv. Jušta. Naprošeni ste, da pridete na pogreb, da izkazuje pokojniku zadnjo čast.

Prva seja novoizvoljenega centralnega odbora se vrši v petek 3. nov. ob 7.30 zv. v prostorih NDO.

Naše gledališče.

V sredo dne 1. novembra, na dan vseh Svetih popoldne ob 4. uri, uprizori se znana Raupachova žaloigra

„Mlinar in njegova hči“

Ta igra je najbolj primerna razpoloženju tega dneva in jo uprizorjajo na dan Vseh svetnikov po vsem svetu.

Ta igra si je pridobila že tudi v Trstu svoje občinstvo.

Zvečer pa uprizori naše gledališče prvič krasno in efektno klasično dramo velikega francoskega pesnika Viktora Hugoa:

„Lukrecija Borgia“.

Tudi ta igra je primerna za tužni dan Vseh svetnikov.

Ta predstava se vrši v abonementu.

Na praznik sv. Justa bo samo popoldnanska predstava in sicer bo ta dan posvečen naši mladini. Vprizori se otroška igra s petjem in godbo:

„Trnjulčica“

Ki je kakor nalašč za mladino. V tej igri je obdelana krasna povest o „Kraljičini Trnjulčici“. Igra je polna lepih poetičnih prizorov in tudi za smeh je preskrbel avtor. Pevske točke bo izvajala gca. Janova in gg. Požar in Pany.

Ta predstava se vrši izven abonementa.

„RED IZ NRAVNOSTI“

(Die Sittenote).

Pred vsem par kratkih besedi na naslov našega gledališkega občinstva:

Mislite si oni pretresljivi prizor v III. dejanju, ko izpозна sin, da mu mati ne more dati niti trohice materine ljubezni, ko izpозна, da nima več matere, ko mora gledalca, ako le količkaj čuti, v resnici zaskeleti v srcu bol tako razmrčevane človeške duše, pa se vam zasmeje, da ne rečem, zakrohota na glas ta in oni in toliko drugih: rekli bi, da je to naravnost barbarsko.

Vmislite se tudi vsaj nekoliko igralca, ki v svojo ulogo ni vložil samo avtorjevega besedila in par neobhodno potrebnih kretanj, temveč vso svojo tankočutno umetniško dušo — tako vsaj pojmuje in tudi vrši svojo nalogo pravi igravec-umetnik — pa mu udarja v tistem trenutku na uho tak smeh: ali mu ne mora biti kakor da ga je udaril kdo s kladivom po glavi?

Uloga glavne osebe v dramu, Feliksa, je bila pri nedeljski uprizoritvi: „Reda iz nravnosti“ v rokah g. Panyja. G. Pany se je vmislil v svojo ulogo prav dobro in je podal mladega, a ob vsej svoji mladosti vsled nesrečnih razmer v očetovi hiši že precej dozorelega, vsekako pa še mladeniško naivnega, vsled dušne in telesne muke iz duševnega ravnovesja pripravljene dijaka mestoma naravnost vse hvale vredno. Posebno velja to za drugo dejanje, v konferenčni sobi, za prizor z gospo Fabriejevo in v četrtem dejanju v prizoru z Meto, kjer je bila njegova igra res kar najnaravnejša. Ne rečemo, da ne bi bil dober tudi sicer toda v prizorih, kakor z materjo v III. dejanju, so prihajali izbruh čiste le nekoliko preveč skokoma, ne pa razvojno, kar je treba reči tudi v splošnem. Kakor prihaja udarec za udarcem vedno silnejši, mora nasprotno enako padati odporna sila duha, dokler ne najde konca v blaznosti. In tega ni bilo prav čutili v Panyjevem Feliks, ki je bil skoraj enak od II. dejanja do konca. Sicer pa, kakor rečeno v splošnem prav dobro izvedena uloga. Motili so nekoliko tupatam neslovenski naglas, kar pa to g. Pany gotovo kmalu popravi z marljivim učenjem slovenščine, pri čemur imej tudi dramaturg svojo besedo.

Berta, Feliksova mati, je našla v ge. Dragutinovičevi izborni tolmačino vsled astne krivde trpeče žene in v III. dejanju je bila v prizoru s sinom in v prizoru z možem res prava umetnica. V I. dejanju je bila nekoliko prehladna; res je, da dvajsetletno trpljenje otopi duha, ali da pa posebno ženski, če ne drugega, vsaj ono bolno razdražljivost, ki je je v vsakdanjem življenju le še preveč. Nikakor pa ta malenkost ni krasila ge. Dragutinovičevi celotnega uspeha.

G. Boleslavski je podal starega Ullerja, moža silno ponosnega na svoje svetništvo in hlepečega le po svoji in svoje hiše slavi, zato pa v svoji rodbini tem hujšega, togotnega tirana, dobro in v smislu avtorjevem. Le tupatam je najhujši jezi neposredno torej nenaravno sledila mirnost. Prizor s sinom v III. dejanju se mu je posrečil posebno dobro.

Najsimpatičnejša oseba v celi igri je suplent dr. Waldrich. G. Dragutinovič je tudi njim dosegel popoln uspeh. Posebna pohvala je tu pač nepotrebna.

Teta Erna, kakor si jo je zamislila gdč. Železnikova, je gotovo prav lep tip sicer ne preveč energične, toda pametne in dobročutne žene. Bila pa je ta teta Erna nekoliko premlada in njeno pametno mišljenje in njena dobročutnost bi bile morale najti pravega izraza v mehkejšem in tudi počasnejšem govoru.

G. Bratina nam je v ulogi gimnazijstege ravnatelja Wüsta ugajal izredno dobro. Vsaka beseda, vsaka kretnja pravi okostenel birokrat. Sploh je treba reči, da je bilo II. dejanje, konferenca, naravnost izborna. Kdor

je imel kedaj smolo, da je sam moral okušati neprijetnost takega prizora, mora priznati, da tudi tedaj ni bilo dosti „naravnejše“. Posebej naj omenimo zlasti Gruberja (g. Dolgan) in Klotza (g. Bukovnik), ki sta ustvarila ravnatelja Wüsta vredna tipa prvi dobročutnega, vsaj nekoliko moderno mislečega, drugi pa prav tako usnjatega profesorja. Hängler (g. Jaki) je bil na svojem mestu, le nekoliko več mimike bi bilo treba.

Solski sluga Schnalke (g. Požar) je bil imeniten in to prav posebno v svojem odstopanju. Tip, res vzlet iz življenja. Le maska je bila kolikor toliko pretirana. Na verjamemo, da bi kak Wüst trpel takega slugo.

Manjše ženske uloge so imele gce. Janova (Hana), Mekindova (Meta) in Lepuševo (gospa Fabriejeva) in so jih tudi rešile kar najboljše. Pri Meti, ki je bila prav dobra v I. dejanju bi bilo pač v zadnjem dejanju treba nekoliko pokazati, da ne čuti do Feliksa samo sočutja, temveč nekaj več, kar se posebno čuti in kar je tudi Meta pokazala s svojim boleznim krikom, ko najde Feliksa umirajočega. Gca. Janova je izvedla ulogo Hane s priznano spretnostjo in nimamo pripomniti ničesar. Z veseljem pa je treba konstatirati, da je naše gledališče pridobilo z gdč. Lepuševo moč, ki veliko obljublja. Prizor s Feliksom je bil posebno dober, a nič manj tudi v konferenčni sobi. Vsa čast in le tako naprej!

Občinstvo je bilo zlasti s posameznimi prizori posebno zadovoljno in ni štedilo s ploskanjem, zlasti po drugem dejanju ne. Zastor je moral do petkrat kviško.

Sicer vemo, da se nam bo odgovarjalo stem, da ni dovoljnih sredstev, a vendar naj pripomnimo, da soba pri Ullerjevih ni ravno kazala sprejemne sobe pri višjem računskem svetniku. Malo mučno je tudi videti, da taka miza ni pogrnjena, oziroma, če je pogrnjena in pade pogrnjalo na tla, da se stvar sicer pobere, a pusti potem ležati sredi mize. So res to malenkosti, a kvarijo iluzijo, kar nikakor ni v dobro celotnemu vtisku.

TRŽAŠKA GLEDALIŠČA.

FENICE. — Danes se v devetič ponovi „Grof Luksemburški“, ki se je tudi sinoči vprizoril z običajnim uspehom.

VERDI. Prvega novembra odpro se duri najuglednejšega tržaškega gledališča za precej dolgo dramatično sezono s prebogatom repertoarjem. Gostovala bo dramatična družba Ando-Paoli-Gandusio.

POLITEAMA ROSSETTI. Operetna sezona. Danes se prvič v Trstu vprizori zadnja Leh-arjeva noviteta „Knežja hči“ (Fürstentkind“, italijansko prevedena „La figlia del brigante“).

EDEN. Varietetna predstava.

Vesti iz Goriške.

Zastrupila sina in snaho. Iz Prvačine poročajo: Neka Žuta Zorn je hotela zastrupiti lastnega sina in snaho ter njune otroke na način, ki si ga ni tako lahko možno misliti na deželi. V testenino je namreč zamislila vitrijola in to spekla v peči ter dala jesti sinu, snahi in njenim otrokom. Svojemu možu pa ni pustila jesti. Rekla mu je, da bo že zajutrkoval v Gorici. Pozneje je z možem tudi res odpotovala v Gorico. Ko se je pa vrnila iz Gorice, so jo na njenem domu že čakali orožniki, jo aretirali in odvedli v zapor.

x Tovarna sodovke in pokalic v Podgori je otvoril Slovenec domačin g. I. Nemeč. — To slovensko podjetje, je bilo jako potrebno, podgorški krčmarji se vsi že poslužujejo domače trdke.

x Občinske volitve v Rihembergu so končale v petek. Doslej je bila ta velika občina v klerikalnih rokah, v petek pa sta pripadla trejni in drugi razred naprednjakom. Prvi razred so ohranili klerikalci. Boj je bil zelo hud.

x Analfabetov je med Lahi v Gorici 6000, torej približno polovica. Potem imajo ti ljudje še drzno čelo, da govore o nekulturnih Slovincih? Otvorili so bili poseben tečaj za analifabete, pa se ni obnesel. „Buoni Goriziani“ se ne marajo ukvarjati s peresi in knjigami. Raje pohajkujejo, kričijo „Viva Tripolis“ in pa „petorale“ prodajajo. Lahi so v dekadenci — Slovinci pa stopajo zmagonosno naprej kakor taki. To naj imajo pred očmi oni Slovinci, ki se vedno obotavljajo povsod nastopati.

x Mesnice v Gorici bodo od 1. novembra dalje ob nedeljah zaprte; o praznikih bodo pa odprte do 6. ure popoldne.

x Živinski trg je razkazoval 1500 prašičev, 600 repov goveje živine, 60 telet in 4 konje. Te številke kažejo, da kmetovalci prodajajo živino v vedno večji meri, ker se bojé, da bo živini primanjkovalo krme. Cene živini so razmeroma nizke.

x „Görzer Zeitung“. Goriški Nemci so si osnovali svoje politično društvo. Dne 4. novembra prične izhajati njihovo prvo glasilo, ki se bo nazivalo „Görzer Zeitung“ in kateremu bo namen „braniti“ koristi goriških Nemcev. Radovedni smo resnično na ta nov list in na njegov program.

x Slovenskih sobnih slikarjev ni v Gorici. To je pokazalo neko zborovanje dotičnega društva. Slovenec bi tu lahko izhajal, torej na noge!

ZAHVALA.

Vsem onim cenjenim osebam in zastopnikom meščanskih in deželnih denarnih zavodov, ki so z ljubeznivim in pietetnim zamenom na razen način skušali lajšati našo težko bol povodom bitke zgube naše mile in nepozabne soproge, oziroma hčere, sestre in svakinje

Josipine Kunej

izrekamo z ginjenim sreem svojo najtoplejšo in iskreno zahvalo.

Družine Kunej - Neusternig.

„All' Artigiano“

Trst - ul. Arcata št. 9 (vogal ulice Sapone).

Izgotovljene obleke za moške.

Velika izbira močnih hlač, sraje itd. za delavce. — Jopiči z astrahanskimi in kožubastimi ovrtniki od kron 13 do 42.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine =

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. n.

ODVETNIK

dr. Ferdo Černe

ima svojo pisarno

v Trstu, ulica Zonta št. 9

I. nadstropje.

Telefon 1766. Telefon 1766.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Na obroke! **JAKOB DUBINSKY** Na obroke!

TRST — ulica dell' Olmo šte. 1, II. nadstropje — Trst

Velika izbira izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga

ter moške in ženske suknje.

UGODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE. Cene brez konkurence.

TOVARNA GLASOVIRJEV

Pečar & Saksida

v Trstu, ulica della Fornace št. 8.

Prodaja, popravlja in menjuje glasovirje, pianine, harmonije, orkestrijone itd. — Uglasovanje izvrstno in točno po nizkih cenah.

Mnenje g. dr. a Barberowskega

ladijskega zdravnika pri avstrijskem Lloyd

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Že na svojem potovanju v Japonsko s parnikom „Nippon“ sem konstatoval skupno s potniki, da je Vaše ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO izborno tudi pospeševanje prebavljanja, zlasti v tropnih krajih.

PORT-SAID, 18. 2. 1910.

Dr. A. BARBEROWSKY.

Odlikovana pekarna in slaščičarna
VINKO SKERK - TRST

Trikrat na dan svež kruh.
Prodaja vsakovrstnih biškotov, posebno za čaj in bombonov. Sprejema naročila vsakovrstnih tort, kroat in vse predmete za peči. Najfinjša moka iz najboljših mlinov po najnižji ceni. Fina inozemna vina in likerji v steklenicah. Brezplačna postrežba na dom.
Kruh in slaščice se izdeluje iglentičkim električkim strojem.

Vesti iz Istre.

Ponesrečen shod socialistov pri Sv. Antonu na Koperščini. (Dopis.) Na ta, dne 29. t. m. na planem prirejeni shod je došlo nad 400 moških in ženskih. Sklicatelji so predlagali za predsednika shoda Kavrečiča, domačina. Ogrorna večina pa se je uprla temu in dvignilo se je zanj le kakih 10 do 15 rok. Zborovalci so zahtevali drugega predsednika — ali zastoj!

Kavrečič je zavzel predsedniško mesto, ali ni mogel priti do besede. Socialisti so skušali množico prevpiti. Zastoj. Sklicevali so se tudi na svojo narodnost, ali izzvali so s tem le burne proteste in oglušen krik in klice: „Ožje volitve v Trstu! V Puli! Razstava v Kopru!“

Sklicatelji so nadalje naglašali važnost dnevnega reda, a odzvanjalo jim je: „NDO! Delajte! Mi delamo od zore do mraka! Da je tolika draginja, temu ste krivi tudi vi! Draginja vam je v pretvezo, da iščete nekaj drugega, toda naša tla so trdna. Mi dvigamo svojo trobojnico!“ in drugo.

Do besede ni prišel nikdo. Ob hrupu in vrišču se je podala kaka desetorica v dvorano. Ali ta se je kmalu napolnila z — opozicijonci. V hrupu so sklicatelji spregovorili le par besed. Bati se je bilo nemirov. Vaški načelnik jih je vprašal po dovoljenju od strani politične oblasti. Tega niso hoteli pokazati. Pozval je orožniško azistenco. Žvižganje in razni vsikliki. Od strani socialistov protesti. Orožniki so zahtevali, naj se pristaši obeh strank postavijo vsak na svojo stran. Pod našo trobojnico se je zbralo do 400 ljudi, pod zastavo socialistov do 20 iz raznih krajev: iz Kortine, Potoka, Loparja. Peščica njih je ostala v sredini. Narodnjaki so peli „Hej Slovani“, socialisti so se hudovali, a drugi pivci godrnjali!

Vse te zmešnjave ne bi bilo, da so socialisti ob volitvi predsedništva previdneje postopali. Oni bi bili lahko svobodno govorili, gg. poslanec Valentič, tajnik Kosmina, Turko, Jurišević in drugi domačini bi jim bili odgovarjali. Imeli bi bili shod s koristnim razgovorom. Tako so se pa morali uveriti, da se naše ljudstvo ne pušča terorizirati. Živeli Antončani!

Z bojnega polja.

(Izv. poročilo).

Cenjeni gospod urednik!

Ci siamo! V pasti, t. j. v Tripolu smo. Pravezprav sem bil sklenil, da vam ne pišem niti besede več, ker mi potvarjate podpis. Kaj je to „Brkovič“? Jaz nisem noben „Brkovič“, temveč Bergovicchio. Brkovič spominja k večjemu na brke, ali jaz teh nimam, torej tudi to ime ne more biti moje pravo ime. Bergovicchio, to pa je kaj družega; to pomenja — pravzaprav sam ne vem, kaj pomenja, ali vsaj tako neusmiljeno po hrvaško ne doni na prvi hip. Če izgovorite Brkovič, vas takoj nekaj popraska po goltancu, če izgovorite pa Bergovicchio, oj, kako polna usta vam pušča to ime! (Polna usta, da, ali prazen želodec!) Torej ne pačite mi imena — saj sem ga dovolj že jaz popačil, t. j. popravil, če hočete še kaj doneskov iz mojega strokovnjaškega peresa.

Ne bi Vam torej pisal, ali ko je kapitan naše oklopnjače prečital moj članek v nedeljski „Edinosi“... (Pomislite, kapitan ital. oklopnjače zna tudi slovensko, pa še nič sram ga ni. Pravi, da je to njegov materini jezik, ker je iz Rezije doma. Neverjetno, ali resnično; samo da pri „Piccolu“ nič ne izvedo!

Tedaj, ko je kapitan prečital moj članek, je dejal: „Squisito! Perbacco un articolo succolento! Bravo g. Giordanović! Le napišite še en tak članek, pa bodo videli ti paglavci, kaj smo mi!“

In tako sedaj sedim in pišem. Ci siamo! Izkrčali smo se na suho. Jaz sem bil takoj v prvih čolnih — od zadaj in sem torej natanko čul, kako je poveljnik prvega čolna zaukazal: „Avante, ber la baddria!“ Bil je Romanjol; zato je zavijal tako čudno, ali umeli smo ga vsi, in čvrsto smo vesljali naprej. Kar ti začenja frčati od afriških obali sem turški bob.

„Ber la madonna!“ je vsiknil poveljnik in počepnil na dno čolna, kjer smo sicer tisti hip že vsi čepeli ter na prste štel in ugibali, kdaj bo konec malopridne, proti vsem zakonom mednarodnega prava padajoče toče?!

Nekateri smo kleli, nekateri molili, in naš brigadiere se je celo zaobljubil v Lazaret, če bi ta toča kaj kmalu minila brez škode za njegov trebuh.

Tedaj pa so se oglasili za našim hrbtom topovi naših bojnih ladij, s katerih so opazili našo zadrego. Po kratkem bombardiranju je ponehala tudi turška toča, da smo mogli nadaljevati svojo pot, in se je izkrčal prvi naš bataljon.

Stopivši na obrežje, — veste, koga smo naši tam? Ali Vam ni stal tam revmatični turški dacar, o katerem sem vam že zadnjič pisal! In puško je držal v roki, ta mrcina smrdokavrasta! Nasadili smo bajonete in ga hoteli vzeti z naskokom. V slednjem hipu pa

je dacar že toliko prišel do besede, da nam je pojasnil, da ni imel nikakega namena zaustavljati izkrcevanja naše vojske, temveč, da je le v svojo zabavo streljal pomorske vrabce in da tisti turški bob so bile le šibre najdrobnejše vrste. In slednjič je postal hud ter je pričel kleti po turško, da se pritoži pri našem ministru, ker ima v Tripolu le on pravico do vrabjega lova, in ker smo mu z našimi bombami razstrelili najlepše lovsko okrožje itd.

Križ in težave smo imeli, predno smo ga umirili in zopet sprjaznili, ker je on pač najvplivnejša oseba med domačim prebivalstvom, odkar namreč tega prebivalstva — razen dacarja — v Tripolu ni več. V svet pa smo brzojavili: „Zasedli Tripol z vso vojsko. Prebivalstvo nas vsprejelo s slavnostnim streljanjem!“ (Zvršetek pride).

Za otroke .. Prve avtoritete tuzemstva in .. inozemstva priporočajo ..

Kufeke kot najboljši: živilo protibljvanju, driski, črevesne-mu katarju itd.

Modistinja ima zgotovljene elegantne klobuke, prevajlja po zmernih cenah. Via Nuova 45. I. n. 1844

Meblovana soba se odda v ulici S. Lazaro št. 8, IV. nad. Vrata 9 1915

Jurist išče službe v kaki pisarni. Naslov pove ina. odd. „Edinosi“. 1916

Čevljar išče zareselivga pol-delavca. Gostilna Gomzč, Vrdele. 1914

V mestu izučena šivilja išče nastavljenja v kakem modnem salonu - Ponudbe pod „Šivilja“ posterestante, Via Stadion, Trst 1913

Vinotoč z briskim vinom se odpre danes v ulici del Pozzo št. 18. 1912

Važno za mesarje! — Občina Naklo prodaja bika. — Dražba se bo vršila dne 3. novembra t. l. ob 2. in pol pop. na Vatovljah. 1907

Slovanske igralne karte prodajajo v Trstu: knjigarna J. Gorenjec, ul. Caserma 16., Gregor Zidar & C., Rocol 263, tobakarna Segolin, ulica Industria (Sv. Jakob) in v Sezani: Fran Stofa, trgovec. v Kozini: Ivan Dekleva. 1472

Švicarske veznine, vsakovrstno platneno blago, damsko in moško perilo, oprave za neveste, zaloga uzorcev. V. Commerciale št. 3, polnastropje. 1903

Meblovana soba se odda v ulici Commerciale št. 14, II. nad., levo. 1901

NOVOST! -- PO CENI! -- ELEGANCA!

AL GRAN MERCURIO

Piazza S. Giovanni št. 1 - TRST - Piazza S. Giovanni št. 1

Velika zaloga izgotovlj. oblek za moške, otroke in otročiče

Cevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici. Prodajalna čevljev v Trstu, ul. Barriera vecchia 38.

Ima vedno v svoji zalogi bogato izbero vsakovrstnih čevljev lastnega izdelka za vsaki stan. Toplo se priporoča posebno Slovencem v mestu in okolici, da se pridno poslužujejo domačih izdelkov naše zadruge.

SPREJEMAJO SE TUDI POPRAVE.

PRVOMESTNA INOZEMSKA ZAVAROVALNICA, (življensko in rentno zavarovanje) s sijajnimi premijskimi tarifami in zavarovalnimi pogoji, išče v večjih provincijalnih mestih Kranjske (ozir. Goriške, Gradiške in v Trstu z okolico

zastopnike s pravico inkasovanja

proti primerni kaveciji, kakor tudi lokalne zastopnike. Zgovorni gospodje z zastopniškimi zmožnostmi naj vpošljejo svoje detaljirane ponudbe z navedbo zahtev na anončno pisarno „Universal“ Ljubljana pod šifro „javni zavod“.

Specialiteta gumijskih predmetov

Irigatorji, klisteriji, suspenzorji, obveze, gum. rjuhe, cevi za vino, plin, podložki z ovate

HIGIJENSKI :: PREDMETI Prodaja in poprava gumijskih — čevljev. —

Federico Steindler, Acquedotto 12.

Poskusite **FI-GOVO KAVO „Salutin“** ki je naj-govno, naj-zdravejši kavni prídadek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah.

Vicko Duplancić

Trst, Campo Belvedere št. 3
priporoča sl. občinstvu svojo

ново gostilno

Toči se novo prvovrstno splitsko vino, ... črno, opol in belo. . . . . CENE ZMERNE. — CENE ZMERNE. Na debelo posebne cene.

Najboljši in najpopolnejši glasovirji in pianini

se vkupijo najceneje proti takojšnjemu plačilu ali na najmanjše mesečne obroke (tudi za provincije) samo naravnost od tvorničarja

Henrika Bremitz c. kr. dvornem založniku

v Trstu, ulica Tor S. Pietro 2 (Belvedere) Svetovna razstava v Parizu 1900 najvišje odlikovanje Avstro-Ogrske za glasovirje. — Katalogi in kandle. gratis in franko. —

Berite in čudite se!

600 komadov, med temi pozlačena ura za K 4-20.

Krasna, pozlačena, najfinija ura Anker-Remont s pozlačenim številnikom; ista ima dobrodoče 36-urno kolesje, za kar se jamči 3 leta, 1 krasna ovratna igla s Simili-brilantom. 1 pozlačen prstan s pon. kamnom za gospode ali grupe, 1 krasen collier iz okoli 150 orijentalskih perl, najmodernejši nakit za dame, 1 krasna garnitura gumbov za zapetnice, ovratnike in psi, zajamčeno 3%. Double-zlata s patentiranim zatvorom, 6 platnenih robcev, 1 eleganten žepni črnilnik iz nikla, 1 krasno zrcalce, 1 komad dišečega toaletnega mila, 1 fr. vezana beležnica 72 angleških peres, 20 različnih komadov za korespondenco in še 396 drugih predmetov ki so koristni in neobhodno potrebni. Vse skupaj z zlato uro vred. ki sama velja dvakrat toliko, stane samo K 4-20. Odpošilja po povzetju ekspozitna tvrdka

H. SPINGARN, Krakovo št. 240.

Kdor kupi 2 paketa dobi še zastoj zraven iep nož z dvema rezili Pri več nego 2 paketih, za vsak paket po 1 nož. Za to kar ne ugaja, se vrne denar. Torej je izključen vsak riziko.

Na obroke!

Velika zaloga izdelanih oblek Velika izbera letnih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti. — Specialiteta v veznji.

Velika izbera volnenega blaga. Najzmernejše cene.

Adolf Kostoris - Trst Ulica S. Giovanni št. 16, I. nadstropje, zraven „Buffet Automatico“. Telefon št. 251, Rim. II.

ZOBOZDRAVNIK UNIV. MED. Dr. Max Barry Brillant V. Caserma št. 17, II. (Hiša Terni) Izdeluje izdelke z emajlom, porcelanom, srebrom in zlatom. Izdeluje posamezne umotne zobove, kakor 187 tudi celo zobovje. ORDINIRA od 9.—12. predp., 3.—5. popol.

ZDRAVNIK dr. D. KARAMAN specialist za notranje bolezni in za bolezni na dihalih (grlo in nos) ordinuje na svojem stanovanju v Trstu Corso št. 12 od 11 1/2 do 1 1/2 in od 4 1/2 do 5 1/2 popoldne. TELEFON 15/IV. 368

Nova slovenska trgovina izgotovljenih oblek in blaga MARTIN SKAPIN TRST — ulica Arcata št. 19 — TRST — VELIKA IZBERA oblek za moške in dečke, hlače, jope, platnene obleke ter raznotero perilo. Sprejemajo se naročila po meri vseh gori omenjenih predmetov. Specialiteta hlače za delavce. — Vse po konkurenčnih cenah.

Bogomil Pino — urar in zlatar — Trst, ulica Vincenzo Bellini št. 13 nasproti cerkve sv. Antona novega Bogat izbor ur vsake vrste, kakor tudi uhanor, prstanov z dijamanti in brez dijamantov, ženske verižice, zlate in srebrne za moške, vse po konkurenčnih cenah.

Guerino Marcon Trst, via Belvedere št. 13. Zaloga vsakovrstnega oglja in premoga.

čevljarnica „Alla Sartorella“, Trst Velika izbera vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. — Blago izvrstno in cene zmerne.